

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SZKLANKA, SZKLANICA, SZKLANECZKA

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Tak jak SZKŁO miało dawniej postać śćkło, tak i SZKLANKA, SZKLANICA czy SZKLANECZKA miały dawniej postać śklanka, śklenica albo śklenice, śklaneczka. Dlatego że utworzone zostały w tym czasie, gdy SZKŁO miało postać śkło. I wcale nie służyły do picia herbaty, kawy czy oranżady. Używana od XV-XVI w. jedynie przez naprawdę zamożną szlachtę i magnatów SZKLANICA – zwana wówczas sklenica, szklenica, śćklenica lub śklęnica – była pięknym i kosztowym szklanym naczyniem, szlifowanym, zdobionym szlachetnymi kamieniami, barwionym lub wytrawianym, a przy tym trzy- lub nawet czterokrotnie pojemniejszym od dzisiejszej szklanki, służącym przede wszystkim do picia wina i miodu pitnego.

SZKLANKA – w tamtych czasach śklanka lub sklanka – była ubogą krewną SZKLANICY. Zamiast na dworach magnackich jak zamożną krewniaczkę – tę spotkać można było w karczmach, oberżach i zajazdach. W przeciwieństwie do SZKLANICY nie była ani piękna, ani ozdobna, tylko gruba, toporna i możliwie wytrzymała na trudy życia, by służyć jak najdłużej i jak najwytrwalej, bez zbytecznego uszczerbku na ciele i strukturze. SZKLANKI wykonane z tzw. szkła karczemnego – grubego, o lekko zielonkawym lub niebieskawym odcieniu – bywały gładkie lub karbowane. Wykorzystywano je w karczmach i szynkowniach głównie do podawania wódki, czasem piwa lub innego napoju. W tej funkcji rozpowszechniły się w XVIII i XIX w. Były tanie i stosunkowo łatwo dostępne. SZKLANECZKI – dawniej śklaneczki – najbardziej przypominały współczesne szklanki, były wykonane ze stosunkowo cienkiego, lekkiego i kruchego szkła – tak jak te dzisiejsze – ale miały o wiele mniejszą objętość. Ich również używano do picia alkoholu. Serwowano w nich jednak nie pospolitą wódkę, tylko coś bardziej eleganckiego; W SZKLANECZKACH podawano słodkie nalewki, likiery, ratafię. Pili z nich i panowie, i panie.